

Stanowisko
Strony Samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego
w sprawie
projektu ustawy o związkach metropolitalnych

Projekt ustawy, zawarty w druku sejmowym 3729, stanowiącym sprawozdanie dwóch komisji, jest wynikiem prac Sejmu nad poselskim projektem ustawy o powiecie metropolitalnym (druk 2107), skierowanym do Sejmu 30 sierpnia 2013 r. Po pierwszym czytaniu, które miało miejsce 21 lutego 2014 r. prace zawieszono na ponad rok i ponownie podjęto w czerwcu br. W międzyczasie organizacje tworzące Stronę Samorządową Komisji sformułowały i przekazały do Sejmu negatywne opinie, dotyczące zarówno wyjściowego projektu poselskiego jak i wersji wyłaniającej się w trakcie prac podkomisji. Ostateczny tekst projektu ustawy, zawarty w sprawozdaniu komisji, mimo znaczących zmian w stosunku do wniesionego projektu poselskiego, zawiera wciąż rozwiązania, które go dyskwalifikują i powodują, że opinia Strony Samorządowej jest **zdecydowanie negatywna**.

Najważniejsze powody odrzucenia przez środowiska samorządowe tej ustawy są następujące:

1. W pierwszy artykule ustawodawca stanowi, że „Związek metropolitalny jest formą współpracy gmin i powiatów”. Tymczasem w przepisach rozdziału 4 projektu postanawia się, że organ przedstawicielski związku jest wyłaniany w drodze wyborów bezpośrednich, co:

- wyklucza możliwość delegowania do tego organu przedstawicieli współpracujących gmin i powiatów,
- jest rozwiązaniem ustrojowym, zarezerwowanym dla wyłaniania organów przedstawicielskich państwa i jednostek samorządu terytorialnego, wykonujących istotną część władzy publicznej i będących odpowiednio reprezentantami narodu albo społeczności lokalnych i regionalnych.

2. Rozdział 2 projektu zawiera przepisy dotyczące tworzenia związku, które również stanowczo odrzucamy, ponieważ:

- związek ma być tworzony „odgórnie”, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, a projekt statutu związku ma opracowywać pełnomocnik rządu, a nie podejmujące współpracę gminy i powiaty;
- członkostwo w związku można gminie albo powiatowi narzucić, ponieważ projekt jego utworzenia wymaga zgody tylko części włączanych w jego skład jednostek, co narusza ich samodzielność, która – zgodnie z Konstytucją RP – jest zagwarantowana i podlega ochronie sądowej.

3. Rozdział 3, określający zadania związku, zawiera m.in. zadania, które – zgodnie z ustawami samorządowymi – stanowią zadania gmin, powiatów, a nawet województw, które byłyby wykonywane bez wpływu na ich realizację zainteresowanych jednostek, w tym także tych, które zostały zmuszone do członkostwa w związku.

Również inne rozwiązania zawarte w projekcie, w tym dotyczące finansów oraz majątku związku, a także zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, są niedopracowane. Wymagają one oceny przez praktyków, zwłaszcza tych, którzy od lat - mimo braku oczekiwanych regulacji ustawowych - organizują współdziałanie gmin i powiatów w metropolitalnych obszarach funkcjonalnych. Ku naszemu zaskoczeniu podczas prac legislacyjnych nad tym projektem w ogóle nie odniesiono się do tych doświadczeń, ignorując osiągnięty w tym zakresie przez samorządy dorobek.

W tej sytuacji apelujemy do obu Izb Parlamentu o odrzucenie sprawozdania i nieuchwalenie ustawy, która zawiera rozwiązania ustrojowe sprzeczne z obowiązującym prawem oraz niepoddane dostatecznej konsultacji z zainteresowanymi społecznościami i ich ustawowymi przedstawicielami.

Warszawa, 28 sierpnia 2015 r.

W imieniu Strony Samorządowej

Zygmunt Frankiewicz
Współprzewodniczący Komisji